

Vredesbomen te Zwevegem

Vrijheidsbomen - Vrijbomen - vredesbomen

Deze tekst bevat gegevens over herdenkingsbomen op het huidige grondgebied van Zwevegem. Bij speciale gelegenheden, zoals de Belgische onafhankelijkheid in 1830 en de beide wereldoorlogen, werden herdenkingsbomen aangeplant in België. Naar aanleiding van de herdenking van 100 jaar Grote Oorlog 14-18 worden er dit jaar opnieuw in Vlaanderen Vredesbomen aangeplant, ook te Zwevegem.

Algemeen

Albéric Ruzette, voormalig provinciegouverneur in West-Vlaanderen en later minister van landbouw, moedigde in 1919 met een omzendbrief het aanplanten van vrijheidsbomen aan "ter eeuwigere memorie van de slachtoffers van de oorlog". Uiteindelijk zouden veel gemeenten op deze vraag ingaan.

Herdenkingsbomen te Zwevegem

In een aantal deelgemeenten van Zwevegem werden vrijheidsbomen of herdenkingsbomen aangeplant in de loop der jaren. De symbolische betekenis vervaagt echter bij de nieuwe generaties, dit stellen we vast. Via aandacht voor deze bomen en ook voor de bijhorende monumenten, kunnen de oorlogsslachtoffers van de beide Wereldoorlogen in herinnering gebracht.

Heestert – Zwevegem: Oude en nieuwe vrijheidsboom

Vrijboom van Heestert:

De zogenaamde 'Vrijboom' stond op de kruising tussen Spichtestraat en Outrijvestraat op de wijk Waterhoek in de deelgemeente Heestert. Een zijstraat van de Outrijvestraat is de V-dag straat.

De Vrijboom stond dus oorspronkelijk aan de rand van het dorp, dus niet centraal opgesteld.

In 1986 werd de boom, een populier, geveld naar aanleiding van een wegrenovatie.

In de volksmond werd deze boom niet benoemd als 'Vrijheidsboom' maar als 'vrij(ers)boom' omdat jonge koppeltjes graag aldaar gingen wandelen.

De boom werd door de leefgemeenschap gerespecteerd.

De echte oorsprong is me niet geheel duidelijk. Het is echter wel mogelijk dat deze boom geplant werd direct na WO II in de periode 1945-1946, doch dit kunnen we momenteel niet bewijzen. De aanplant kan ook na WO I gebeurd zijn. De boom had bij het vellen toch een redelijke stamontrek.

De dorpsgemeenschap en zeker de wijkbewoners van de Waterhoek toonden wel een grote liefde en eerbied voor deze folkloristische boom die in juni 1986 plechtig gevierd werd naar aanleiding van zijn velling. Wijkbewoners, dorpspastoor, plaatselijke politici en zelfs de lokale gemeenschapsminister Paul Deprez werden er bijgehaald om symbolisch afscheid te nemen van de ze boom. De belofte werd waarheid en nieuwe bomen werden in de staat aangeplant n.a.v. de wegenwerken. Ter heinnering aan de vrijboom en op voorstel van de lokale pastoor werd een klein kapelletje gebouwd in het najaar van 1986 in de Outrijvestraat.

Bron: krantenknipsel Het Volk, 12.06.1986 en gesprek met ereburgemeester Paul Deprez.

Een nieuwe Vredesboom voor Heestert:

20.03.2015: aanplant van nieuwe Vredesboom aan Kerkotrek Heestert, naast verplaatst oorlogsmonument, door de gemeente i.s.m. gemeentelijke Adviesraad groen en bebloeming, school Heestert, NSB Zwevegem en in combinatie met viering 40 jaar Vereniging Voor Openbaar Groen (VVOG) (Veldesdoorn - Acer campestre 'Elsrijk' aangeboden door Verbond Boomkwekers AVBS).

Document:

- planten van de Vredesboom 2015 te Heestert (2 beelden)
- foto van de huidige jonge Vredesboom te Heestert n.a.v. 100 jaar Grote Oorlog.

Planten van een nieuwe Vredesboom voor Heestert: 20.03.2015

Jonge Vredesboom (*Acer campestre* 'Elsrijk'), kerkomtrek Heestert-Zwevegem (2016)

Moen – Zwevegem: vrijheidsboom Moen Plaats

In Moen, op Moen Plaats, tegenover de kerk, staat heden een oorlogsmonument. Dit oorlogsmonument is voorzien van een muur met namen van slachtoffers. Het geheel is geplaatst in een plantsoen. Het huidige monument ter ere van de oorlogsslachtoffers van WO I en WO II kwam er pas in 1970 ter vervanging van een monument dat op 17.10.1920 ingehuldigd werd ter ere van de lokale oorlogsslachtoffers van WO I. Het huidige plantsoen werden vermoedelijk rond 1920 gerealiseerd. Achter het monument staat momenteel centraal een Italiaanse populier (*Populus nigra 'Italica'*) in een krans van lindebomen. Deze populier zou ook een vredesboom zijn, aangeplant rond 1920 als herdenking aan de Grote Oorlog 14-18. Deze boomaanplant zou gebeurd zijn ter vervanging van een bestaande vrijheidsboom die voorheen al op de Plaats Moen stond. Volgens historicus H. Bierre werd er naar aanleiding van de Belgische onafhankelijkheid van 1830 een Vrijheidsboom aangeplant op het midden van de Plaats te Moen. Het ging om een populier. Naast deze populier zou toen een strafpilaar gestaan hebben. De Plaats Moen werd bij de WO I beschadigd en vermoedelijk werd het huidige plantsoen en de herdenkingspopulier rond 1920 aangeplant.

Bronnen:

-Anoniem [Bierre Hendrik], 't Oud Graafschap van Moen, Gent, 1875, reprint 1980, Familia et Patria, Handzame, pag. 23.

Oorlogsmonument WO I en WO II met vrijheidsboom (Italiaanse populier) (2017)

Otegem – Zwevegem : Vrijheidsboom Otegem Plaats

In Otegem, deelgemeente van Zwevegem, werd in 1922 een monument geplaatst, oost van de kerk. Een rode beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropurpurea' werd toen erbij geplant naast de kerkhofmuur op de kruising van de Kerkomtrek, Scheldestraat, Zwevegemstraat en Ingooigemstraat.

De boom was kwijnend vanaf begin de jaren 1980. De gemeentelijke Groendienst deed in 1984 beroep op het toenmalig Rijksstation voor plantenziekten teneinde de rode beuk tijdelijk nog te kunnen redden via een boomsanering. Op 18.09.1984 kwam Prof. Dr Veldeman, specialist in boomsaneringen, ter plaatse om de boom te beoordelen.

Door de wijziging in de groeiplaatsomstandigheden stagneerde de groei van deze rode beuk. Door wijzigingen aan het wegdek was de boom in een plantbak komen te staan en vertoonde een lage vitaliteit. Honingzwam werd toen echter niet waargenomen op deze boom.

In de periode 1995-1996 werd de Kerkomtrek in Otegem gerenoveerd. Het oorlogsmonument, dat toen verscholen opgesteld stond langs de oostgevel van de kerk, werd verplaatst naar de zuidgevel, thans goed zichtbaar langs de Zwevegemstraat. Ook de beplanting rond de kerk werd aangepakt. Er werden leilinden, type Koningslinde (*Tilia x vulgaris* Pallida'), rond de kerk aangeplant en op de plaats van de vroegere vrijheidsboom werd een nieuwe solitairboom aangeplant, namelijk een lindeboom (*Tilia euchlora*). De aanplant gebeurde in 1996 naar aanleiding van de 11 novemberviering met de plaatselijke NSB groepering.

De kerkomtrek van Otegem met links de herdenkingsboom. Achter de boom, tegen de gevel van de kerk, stond het oorlogsmonument van Otegem. (Bron: www.delcampe.net). We zien langs de kerkhofmuur leilinden.

Kerkomtrek Otegem met oorlogsmonument en Vrijheidsboom. De leilinden aan de kerkhofmuur zijn verdwenen (voor 1960).

Dirk Vandromme – Publieke ruimte

Diensthoofd | Dienst groen, natuur en landschap

• **Gemeentebestuur Zwevegem** | Blokkestraat 29 bus 1 | 8550 Zwevegem

Tel: 056 76 57 06 | Fax: 056 76 57 01

E-mail: dirk.vandromme@zwevegem.be

2018_088